

1728.

1. Cramerus, Ioan. Georgius: De delictis et poenis
statuum imperii Romani - Germanici.
2. Cramerus, Ioan. Georgius: De natura et indole delictorum
et poenarum in causis statuum imperii Romani - Germanici.
3. a. b.
2. Heinicke, Jo. Gul.: De mercatorum, qui foro cense-
runt, rationibus et codicibus.
4. Hoffmannus, Christianus Godfredo: De significatione
et usu particulari quorundam in iure Romano.
5. Polac, Johann Fridrich: De usibus et incongruis fori
rationalium ac odiosorum interpretatione.
6. Trier, Johann Wolfgang: De variis modis coercendis
calumniatores.

1729.

1. a. b.
2. Hoffmannus, Christianus Godfredo: De coemeteriis
ex urbibus tollendis.

1729.

2. Trier. Johannes Wolfgangus: Rejudeis capotioso

9

INCIPIT
LIBER
PRIMUS
IN
CANTU
SACRATI
SANTISSIMI
SACRAMENTI
EUCCHARISTIE
A
FRANCISCO
XAVIERO
DE
MORAY
SACRAMENTI
EUCCHARISTIE
A
FRANCISCO
XAVIERO
DE
MORAY

g 2 mm 4 B. 47.

51

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE
SIGNIFICATIONE
ET USU PARTICULÆ
QVASI IN JURE
ROMANO, 1728, 4

R. 16

QUAM

PRÆSIDE

CHRISTIANO GODOFREDO
HOFFMANNO,

POTENTISS. BORUSS. REGIS CONSIL. INTIMO,
ET FACULTATIS JURIDICÆ ORDINARIO
h. t. DECANO,

IN AUDITORIO FCTORUM
d. XI. Dec. MDCC XXVIII.

PRO

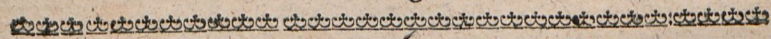
LICENTIA SUMMOS IN UTROq; JURE HONORES
ADIPISCENDI

Publico Eruditorum Examini
H. L. Q. C.

exponit
AUTOR

JOHANNES HÜBNERUS,
Merseburgensis.

Francofurti ad Viadrum, Literis TOBLÆ Schwarz.

VIRIS

*MAGNIFICIS, PRÆNOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS,
CONSULTISSIMIS AC PRUDENTISSIMIS*

ILLUSTRIS AC LIBERÆ

S. ROM. IMP. REIPUBL. HAMBURGENSIS

**DOMINIS
CONSULIBUS,
SYNDICIS,
SENATORIBUS,
PROTO-NOTARIO,
SECRETARIIS &
ARCHIVARIO,
PATRIBUS PATRIÆ OPTIMIS,
DOMINIS, MÆCENATIBUS, PATRONIS
AC PROMOTORIBUS SUIS**

omni
studio, cultu & obsequio
colendis.

Præsentem Disertationem Inauguralem
devota mente

D. D. D.

D. T. O. M.

Simul enixe veneratus

ut

**ILUSTRES PATRES
CONSCRIPTOS**

Finem Anni decurrentis feliciter
facere

Novumque Annum faustissime
auspicari jubeat

EORUMQUE

Pietate

Vigilantia

Prudentia

**REPUBLICAM HAMBUR-
GENSEM**

Salvam florentemque
fervare velit

JOH. HÜBNERUS.

CAPUT I.

De

DIVERSIS PARTICULÆ QVASI SIGNIFICATIONIBUS. GENERALITER.

§. I.

Sterilem Dissertationis materiam elegisse multis videbimur, in excutienda particulae significatione occupati, quam ex quotidiano usu satis constare non paucis sibi persuadebunt. Sed hos non moramur. Eos iudices postulamur, qui non

*Veterum-
Jurorum
studium
circa ver-
borum si-
gnificatio-
nes.*

verunt, quam arduum veterum Jurisconsultorum Romanorum studium in exquirendis verborum originibus ac rationibus fuerit, de quo plura congeffit MERILL. *Observat. L. I. p. 44. Et Dn. PRÆSES dissert. de investigandis verborum in jure significationibus.* Descendebant ad syllabarum etiam distinctiones, conjunctionum & præpositionum proprietates, teste SENECA epistola 88. cujus studii passim in Juris nostri voluminibus occurrunt exempla. De significatu particulae *palam* ULP. Lib. xx. *ad Edictum L. 33. vocularum penes te Et apud te lib. LXXI. ad Edictum L. 63. vocabuli recte lib. LXXX. ad Edictum L. 71. §. I. PAULUS de sensu verbi amplius lib. xiv. ad Plautium l. 82. de V. S. differuerunt.* Inter recentiores vero, præter illos, qui Lexica Juris scripserunt, singu-

A

larem

larem operam explicandis particulis impendit imprimis JOHANNES STRAUCHIUS in *Lexico Particularum Juris*, quod uti in titulo operis promisit, in usum imprimis *praxi juridica operantium* compilavit egregio testimonio, illos falli, qui de verbis & particulis disquisitiones ad nugas, aut ad meras theorethicas meditationes referre malunt.

§. II.

*Cur jam de
particula
Quasi agatur.*

Plura dicere ad commendandum dissertationis argumentum vix attinet. Insignis, imo prorsus singularis particulæ *Quasi* in Jure Romano est usus. Nam præter naturalem hujus verbi significationem, eam imprimis ad supplendos hiatus, qui compagem Jurisprudentiæ admodum deformabant, adhibuerunt Romani Juris interpretes. Operæ igitur prærium nos facturos esse credimus, si de vera vocabuli hujus significatione, simul autem illius significationis origine & genuinis rationibus solliciti simus, in quo tamen instituto ita nobis versandum erit, ne ubertati materiæ nimium indulgentes dissertationis academicæ terminos egressi videamur.

§. III.

*Significatio
hujus particule.*

Prima.

Primo quidem hoc adverbium nativam sapius retinuit significationem, quæ *similitudinem* aliquam innuit & diversarum rerum *comparationi* inservit. Ita in *l. 44 ff. de eviction.* gubernacula, malus, antennæ, velum, navis *quasi* membra esse dicuntur. *Sapius* hæc particula ipsius personæ, rei vel negotii *qualitatem* ac *conditionem* demonstrat. Hac ratione in *l. 6. ff. quod cujuscunq. univers. nom.* QUASI DECURIO dicitur, qui tanquam Decurio suffragium tulit, non *quasi domestica persona* i. e. tanquam paterfa-

Secunda.

paterfamilias, & in l. 8. ff. de contrahenda emtione, is qui captum piscium vel avium vel missilium emit, quasi a-
 team emisse perhibetur, quum ex ipsa negotii natura
 pateat, hanc venditionem sine re certa factam, emtio-
 nem spei esse: id enim actum intelligitur. Eundem in
 sensum Lex 31. §. 27. de donatione inter vir. & ux. QUASI MA-
 RITUM appellat, qui sponfam immaturam contra leges
 in domum deduxerat L. 9. de Spons. quum uxorem esse
 putaret, quam duxerat. Similiter l. 13. ff. §. 8. de action.
 emti & vend. legimus rem venditam, quasi pignus a ven-
 ditore retineri posse, si emtor non integrum offerat,
 pretium, conf. l. 34. ff. de damno infecto.

§. IV.

Tertio hæc particula non adhibetur, ut præce-
 dentis sermonis rationem decidendi ostendat. Ita
 PAULUS L. 33. ff. de Obl. & Act. docet, in heredes pæ-
 næ persecutionem transmissam videri, si vivus con-
 ventus fuerit antecessor: addit rationem: quasi lite con-
 testata cum mortuo. Eadem particula utitur ULPIANUS
 in L. 5. §. 12. de his qui effuderint vel dejecerint. Si id, in-
 quit, quod postum erat, deciderit & nocuerit, in eum compe-
 tit actio, qui posuit, non in eum, qui habitaverit: Quasi hæc
 actio non sufficiat, quia postum habuisse non utique videtur,
 qui posuit, nisi vel dominus fuit adium vel inhabitator. Imo
 PAPINIANUS in L. 47. ff. de fidejussoribus pro debitore, cui
 deportatio irrogata est, fidejussorem non posse accipi
 ex sententia Juliani refert, addita ratione, quasi tota obli-
 gatio contra eum extincta sit. Alias hujus vocis significa-
 tiones, quæ ex vulgari usu patent, silentio præteri-
 mus, solliciti potius de illis, quas frequentiores in
 Jure nostro occurrere observamus. Quarto enim hoc

Tertia.

Quarta.

vocabulum indicat *fictionem* aliquam sive *falsitatem* manifestam, quæ in facto hominis deprehenditur. Ita falsus tutor, qui se pro tutore gerit, seque tutorem esse fingit appellatur *L. i. §. i. de eo qui pro tutore probe curatore negotia gessit*. QUASI TUTOR. Qualis fictio quoque deprehenditur in contractibus imaginariis *L. 54. ff. de Oblig. & Act.*

*Triplex
singularis
usus hujus
Particulæ
in Jure Ro-
mano.*

§. V.

Sed mittimus has particulæ præsentis significati-
ones, quæ nihil difficultatis habent. Aliæ sunt produ-
cendæ, quæ prolixiorum usum in Jure Romano pro-
ducunt & quæ ad cogitationes magis arduas nos impel-
lunt. Circumspicientes autem & ruminantes diver-
sum adverbii nostri sensum, dicenda redigi posse ad
tria capita deprehendimus. *Primo* enim hoc vocabulo
usi sunt sæpius veteres Juris Romani conditores, si
placeret rei cum re comparisonem instituere, quo
casu observata nonnunquam vix levi aliqua conveni-
entia haut dubitabant, utramque rem particula præ-
senti componere. *Secundò* inservit nonnunquam hæc
particula supplendæ Jurisprudentiæ Romanæ, quæ pri-
mis temporibus arctiores tenebat limites, & pauciori-
bus iisque generalioribus inclusa erat principiis, quæ
quum dilatanda essent, verebantur, novorum negoti-
orum novas rationes quærere, potius huic defectui oc-
currere tentabant, applicando prima illa & aliis nego-
tiis quæsitâ principia novis illis & diversis rebus, per-
suasi, ad tollendas difficultates sufficere, si particula
Quasi adderetur, quod ex communi doctrina de *quasi*,
contractibus & *quasi* delictis, ni fallimur abunde patet.
Tertiò particula hæc solennis fuit fictionibus, quæ fre-
quentis-

quentissimæ sunt in Jure Romano, quæ quod minimè erat esse fingeant, & *quasi* revera esset, dicebant. Quis ex præmissis non viderit insignem vocolæ hujus vim atque potestatem? Videbunt jam, qui inspecto titulo, de dicendi materia desperarunt, nobis curæ esse, ut per indicem ea modo recenseamus, quæ hic uberius recenferi possent. Nam & in omnem jurisprudentiam se hæc diffundit tractatio; nobis autem hoc loco sufficiat, cujusvis significationis veram naturam exposuisse & exempla quædam ex Jure nostro addidisse. De omnibus igitur singulatim.

CAPUT II.

De

USU PARTICULÆ QUASI IN COMPARATIONE DIVERSARUM RERUM.

§. I.

Sæpius cum in physicis tum in moralibus observamus, res diversas inter se convenire & similitudinem aliquam continere. *In quonam proprie consistat similitudo.* Consistit autem similitudo in eo, ut res aliqua habeat affectiones & qualitates, quæ in altera quoque reperiuntur. Qualitates rei vel sunt essentialia vel accidentalia. Si essentialia sint, quibus res altera alteri respondeat, non nuda est similitudo, quæ inter res illas intercedit, sed arctior quædam inter illas relatio existit, qua non raro tanquam species distinguntur, vel pene pro iisdem haberi possunt, ad minimum exempli instar considerari debent. Si vero in accidentalibus ad se invicem accedant, similitudinem aliquam referunt, quæ fundamento est, si de

A 2

utrius-

utriusque rei convenientia iudicium ferri debeat. Sed hanc differentiam non semper attendere solemus: Hinc duo oriri solent incommoda, quæ etiam Juris nostri disciplinam vexant, quorum *primum* est, ut res, quæ in principiis & essentialibus prædicatis plene conspirant, se modo aliqua similitudine tangere credamus; *alterum*, ut res, quæ tantum aliquam speciem convenientiæ habent, pro iisdem reputemus, & sine discrimine diversis una eademque principia applicemus.

§. II.

Usus regule: similitudinem idem est iudicium.

Frequens apud Pragmaticos & solennis est formula: SIMILIMUM IDEM EST IUDICIUM *Cap. 4. X. de rescripte. cap. 2. de translac. Episc. v. EVERHARD. in locis commun. loco 13.* Difficilis autem regulæ hujus est applicatio, quod imprimis patet ex infinitis pene limitationibus, quas hic Doctores subijcere solent. BARBOSA *in thes. loc. comm. Lib. II. cap. 35.* Illæ difficultates plerumque ex eo oriuntur, quod parum solliciti esse soleant Jcti, de genuino formando conceptu similitudinis, & ea, quæ superius §. I. posita fuerunt, non probe distingvant. Quod si enim res quædam in essentialibus prædicatis sibi respondeant, satius & convenientius erit, ad commune assurgere principium, quam argumentum à simili ducere. Et quamvis plerumque non fallant conclusiones, quæ his casibus eruuntur; ille tamen ratiocinandi modus crassam principiorum ignorantiam prodit, & solidius illi omnino agunt, qui doctrinæ fundamentum non in illis comparisonibus quærunt. Quod cum ab ipsis Glossatoribus animadversum fuerit, duplicem similitudinem finxerunt, aliam *propriam*, aliam *impropriam*. Hanc appellarunt, quando simile plures haberet differentias

tias quam concordantias: Illam, quando simile plures haberet concordantias, quam differentias. GLOSSA, in L. Julianus in vers. offerri ff. de actione emti & GOMEZ: ad §. in personam Inst. de action. num. 21.

§. III.

Solent quidem in similitudine orationis singularem vim atque elegantiam non pauci quærere. Sed illi ingenii lusus melius relinquuntur scholis Rhetorum ac Poëtarum, quam in Philosophorum & Jureconsultorum doctrinas inferuntur. Plerumque enim mentes comparationibus illis inhærent, & raro ipsis principiis inquirendis operam dant. Inde ea nascitur difficultas, ut quum, paucioribus doctrinis queamus proficere, novis regulis novisque exemplis opus habeamus, facile eo carituri apparatus, nisi nova nomina rem mentirentur novam.

An in Jurisprudencia similitudines adhibende.

§. IV.

Has similitudines Jura Romana frequentissime per particulam *Quasi* exprimunt. Hinc etiam de illa monenda ea erunt, quæ in antecedentibus §. §. generalius adduximus. Remque ut regulis & exemplis declaremus, tria notabimus. Primo, certum est, *Jurisprudentiam romanam in appellationibus quibusdam similitudinem quævisse, eumque in finem particulam Quasi in determinandis illis rebus adhibuisse, que proprie ita nominari ac appellari potuissent vel debuissent.* Ita dotem mulieris, *Quasi Patrimonium mulieris* dixit ULPIANUS L. 16. ff. de religiosis & sumptibus funerum, quum tamen proprie patrimonium appellari potuerit, imo appellatum fuerit ab ipso ULPIANO L. 3. §. 5. ff. de minoribus viginti quinque annis, non obstante dominio maritali dotis: de quo non male judicat JUSTINIANUS in L. 30.

Usus similitudinum imprimis particula *Quasi* in Jure Romano.

in L. 30. C. de jure dotium. Non enim, inquit, quod legum subtilitate transitus earum in patrimonium mariti videatur fieri, ideo rei veritas deleta vel confusa est. Servi Peculium PAULUS L. 47. ff de peculio, quasi patrimonium nominat, quum nihil vetet, quo minus simpliciter patrimonium appellari potuerit; imo etiam ita appellatum fuerit in L. 5. §. 3 ff de peculio. Peculium dictum est, quasi pusilla pecuniæ, five patrimonium pusillum. Dotem, quam serva servo dabat ULPIANUS L. 39. de jure dotium, quasi dotem appellat, ratione ductus, quam ab eodem ICto L. 3. ff. h. t. repetitam legimus. Sed quid opus erat, hanc dotem quasi dotem nominare, cui appellatio dotis non male conveniebat, argum. L. 22. §. 13. soluto matrimonio dos quemadmodum petatur.

§. V.

Secunda
Regula.

Alterum, quod ex Jurisprudencia Romana hoc loco annotandum esse censemus, eo redit: Jus Romanum inventa aliquando leviori quadam similitudine eam eousq; extendere voluit, ut communicato ipso nomine rem rei comparat, temperamento unico in particula QUASI retento. Exempli loco fit peculium, quod dicimus Quasi Castrense. Nomen à castrensi & militari peculio petatum, an cum ipso privilegio natum fuerit, dubium non sine ratione videtur. IUSTINIANUS §. fin de militari testamento jura peculii castrensis tam ab anterioribus legibus, quam principalibus constitutionibus derivavit. In hoc TRIBONIANUM erroris manifestarium esse existimat MARCILIUS, ad hunc locum addens, nullum peculium quasi castrense ante Constantini M. & Theodosii Junioris & Leonis tempora fuisse: Ergo haud dubie quoque, ubi quasi castrensis peculii mentio in Digestis adscripta fit, eam

Peculii
Quasi Ca-
strensis hi-
storia.

eam à Triboniano adscriptam esse. Idem pene asseruit FRAN. BALDUINUS in *Justiniano Lib. III. p. 390.* Aliis vero observatum, jam ante Constantini M. tempora, peculii quasi castrensis vestigia occurrere, quorsum spectare videtur SCHULTINGIO *L. 52. §. 8. ff. pro socio*, quo loco PAPINIANUS monet, si inter fratres sit initum voluntarium consortium, etiam stipendia & salaria in commune redigi, quamvis filius emancipatus hæc non cogatur conferre. Sed vereor, ut in his verbis tam apertum vestigium peculii castrensis ac quasi castrensis conspiciatur, quam sibi deprehendisse videtur doctissimus Jureconsultus. Ni enim fallimur, stipendium & salarium distingvi atque prius ad castrense, posterius ad quasi castrense peculium referri vult. Manet tamen res obscurissima. Nam vocabulum salarii quoque ad peculium militis referri potest, quod patet ex verbis PLIN. *lib. 31. cap. 7. sal honoribus militieque interponitur salariis inde dictis.* Et concedamus tam antiqua Jura esse militiæ rogatæ, gloria tamen inventæ tam elegantis appellationis, nempe *peculii Quasi Castrensis* relinqui poterit TRIBONIANO. Ceterum illa privilegia, quæ personis in dignitate constitutis ratione bonorum acquisitionum concessa fuerunt, jam in Jureconsultorum scriptis deprehendi observavit JAC. GOTHOF. *ad leg. 3. tit. de postulando Cod. Theod. Tom. I. p. 141.* Quinam autem hoc privilegio per Imperatorum constitutiones donati fuerint, recensuit BALDUINUS *l. cit.* His demum accesserunt Clerici, quibus militiæ nomen inter alia vel eo titulo arrisit, quod in colligendis stipendiis æqualia cum militibus obtinerent jura: conf. JANUS à COSTA in *Comms ad X. p. 10.* Tandem JUSTINIANUS *l. 7. Cod. de bon. qua lib.*

B

ea,

ea, quæ donantur à Principe vel Augusta haberi ad similitudinem *Quasi Castrensis* iussit. Hæc abunde docent, quantum sibi illis comparationibus placuerint Legislatores Romani, qui facile eadem jura & privilegia concedere potuissent, haut opus habentes, ad comparationes illas & similitudines confugere, quæ non raro vanam Græcorum loquacitatem & ingenium lusibus assuerum produnt. *Conf. L. 14. C. de Advocatis diversorum judiciorum.*

§. VI.

*De Substitutione
Quasi Pupillari.*

Referenda huc quoque est SUBSTITUTIO, quæ liberis mente captis ex constitutione Justin. L. 9. C. de impub. & al. subst. fieri poterat, quam alii *exemplarem*, alii *quasi pupillarem* appellare solent. Similitudo, quæ Imperatorem ad hanc sanctionem impulit, forsan in duplici quærenda fuit fundamento. Nempe (1) furiosos cum pupillis, quibus testamentum facere haut permittebatur, comparavit. (2) Alterum comparationis principium in eo quæsitiv, quod substitutio infirmerur, quando pupillus adoleverit: Ita etiam substitutionem *Quasi pupillarem* cessare, quando furiosi resipuerint §. 1. *Inst. de pupill. subst.* Sed quid his ambagibus opus fuit: poteratne prima & naturalis ratio hujus dispositionis allegari? Forte ita evitari potuissent lites recentiorum, qui adhuc disputant, an eadem lex applicari possit ad prodigos, surdos & mutos: An his casibus implorandus sit Princeps. *arg. l. 43. ff. de vulg. & pup. subst.* an pater illis quoque substituere possit, quam substitutionem, si placeat particula *Quasi*, appellare poterimus Substitutionem *Quasi-pupillarem*. Argumenta, quæ à simili ducta raro probant:

probant: cur veræ rationes latent. Sed hæc sunt arcana Jurisprudentiæ illius *exemplaris sive quasiana.*

§. VII.

Tertio Romana Jurisprudencia amat locutiones improprias, quæ in naturali suo sensu minime accipi possunt neque debent. Ita universitates, monasteria, civitates pro personis habentur. *l. 53. §. 2. C. de Episc. & Cler. si denotata. cap. in presentia de probat. l. 3. C. de jure Reipubl. Lege Julia de vi privata damnatus quasi infamis perhibetur l. 7. ff. ad L. Jul. de vi priv. Is qui per litis contestationem vel denuntiationem adversarii coeperit intelligere hereditatem occupatam ad se non pertinere, quasi prado appellatur L. 25. ff. de hered. petit. Peculium homini, qui nascitur, crescit, decrescit, moritur, comparatur in l. 40. ff. de peculio. Tandem particula *Quasi* aliquando adhibetur ad demonstrandam falsam aliquam similitudinem, quod observamus in L. 5. C. de hæreticis quo loco hæreticorum ecclesiæ quasi ecclesiæ nominantur. Et hæc de usu in comparationibus & similitudinibus particula *Quasi* sufficiant.*

Locutiones impropriae per particulam Quasi

CAPUT. III.

De

USU PARTICULÆ QUASI IN SUPPLENDIS JURISPRUDENTIÆ ROMANÆ PRINCIPIIIS.

§. I.

Singularis prorsus ac frequens usus vocabuli *Quasi* in eo conspicitur, quod Romani Juris conditores observata Juris angustia illius dispositioni novos & alios casus

Quando particula Quasi adhibita ad

*Supplendas
lacunas Ju-
ris Romani.*

*Origo Qua-
si Tutelæ.*

casus subjecturi, abhorrentes à novis nominibus, quæ forte ordinem ab antiquo receptum paululum immutarent nisi turbare potuissent, ad particulam *Quasi*, universalis instar medii confugerent, quo lacunas systematis sui supplere possent. Hoc tamen vitium non tam ipsarum legum, quam juris interpretum fuit, qui disputationibus & interpretationibus non clariorem, sed plerumque obscuriorem reddiderunt Jurisprudentiam. Primæ quidem & antiquissimæ Quiritum leges, imprimis plurimæ, quæ XII. Tabulis continebantur, generales satis fuerunt, imò generalissimæ. Dabantur aliæ, quæ primariò ad Personarum conditionem respiciebant, quam Romani non tam ex juris naturalis principiis, quam ex speciali reipublicæ constitutione definebant. Hæ quum conciliandæ & ad connexionem reduciendæ essent, difficiliori ac subtiliori deductioni occasionem præbuerunt. Ita Decemviri Tabula V. statuerant: PATER FAMILIAS UTI LEGASSIT SUPER PECUNIÆ TUTELÆQUE SUÆ REI, ITA JUS ESTO. Ex his verbis non ineptè interpretes originem tutelæ testamentariæ deduxerunt, quod luculentius docuit HUBERUS *digress. Lib. 3. cap. 3.* conf. DN. PRÆSIDIS *Historia juris vol. 2. p. 192.* Fundamentum igitur tutelæ testamentariæ erat patria potestas. *L. 1. ff. de testam. tutela.* Generaliter de patrefamilias loquitur Lex XII. Tabb. Quum autem in emancipatos aut naturales ex concubina natos nulla esset patria potestas §. 6. *Instit. quibus modis jus patria potest. solv.* restrinxerunt juris interpretes tutelam istam testamentariam ad solos liberos in patria potestate constitutos; quo conciliata fuit doctrina de testamentaria tutela cum emancipationis legibus. Huc respexisse videtur

POMPO-

POMPONIUS in l. 120. de V. S. verbis legis XII. Tabul. bis, ut legasset suæ rei, ita jus esto, *latissima potestas tributa videtur, & heredis instituendi, & legata & libertates dandi, tutelas quoque constituendi: sed id interpretatione coangustatum est, vel legum, vel autoritate jura constituentium.* Interim animadvertentes Romani, haut iniquum esse, imo naturali rationi convenire, ut parentes eandem facultatem constituendi tutores liberis emancipatis exercerent, eam jura quoque recentiora concesserunt, adhibito illo temperamento, ut tutela a patre in potestate liberos habente constituta *proprie testamentaria* diceretur: altera autem liberis emancipatis, aut naturalibus pro *impropria* haberetur & instar tutelæ quasi testamentariæ esset l. 4. ff. de testam. tut. & l. 7. ff. de confirm. tutore.

§. II.

Vix facilior ac expeditior supplendi & conciliandi *Occasio & excogitari potuit modus, quem in infinitis penè locis causa que tenuerunt JCI, qui a nulla re magis abhorrebant, Hoc ad quam ab impositione novorum nominum, quæ jure hunc usum civili prodita non essent. l. 2. & 3. ff. de præscript. verb. particula Illum dicendi modum excusare forte voluit ULPIANUS Quasi commoverunt. lib. 30. ad Sabinum, quando inquit: natura rerum conditum esse, ut plura sint negotia, quam vocabula l. 4. ff. de præsc. verbis. Ingenue de hac materia differuit JOH. MERCERIUS opinio- num lib. 1. cap. 15. p. 83. Tanta autem, inquit, diversitatis, si quis rationem investiget, non video aliam reddi posse, quam quod pauciora verba sunt quam negotia, subtile autem ac spinosum dicendi genus fiat, eorum verborum novatione, quorum usus vulgaris communisq. non sit. In multis tamen & a multis ea est adhibita diligentia, ut nec verbum novaretur, quod negotium*

ium faceret minus eruditus, nec commune adhiberetur, ne de sententia queri posset: sed apposita est dictio quasi, quæ prefixa verbo, non id significari, quod verbum sonet, aliquid tamen simile notat. Ceterum hic suspicio oriri posset, usum hujus particulæ ex Stoicorum schola irrepisse in Jurisprudentiam Romanam. Delectabantur hi Philosophi locutionibus a similitudine quadam petitis. Testis est SENECA lib. 5, cap. 13, de beneficiis; quadam, inquit, etiamse verba non sunt, propter similitudinem eodem vocabulo comprehensa sunt. Sic pyxidem & argenteam & auream dicimus. Sic illiteratum non ex toto rudem, sed ad literas altiores non perductum. Si qui male vestitum & pannosum vidit, nudum se vidisse dicit. Quæ tamen quum aliquando nimium a veritate deflecterent, per adjectionem vocabuli Quasi iterum in viam quodammodo reducta fuerunt. Risit Stoicos PLUTARCHUS in libro, cui nomen dedit, de solertia animalium. Taxat enim Philosophos, qui animalia ratione destituta perhibentes, de illorum actionibus ita judicant, ut nec detineri, nec irasci, nec metuere, nec adparari lusciniam, nec apem meminisse, sed quasi dicant metuere cervum, quasi irasci leonem, cur non etiam contendant, quasi videre, quasi audire, quasi vocem edere, quasi vivere bruta. Et certe est hæc dictio asyllum ignorantia: Nam qui ga utitur, nonnunquam id, quod non intelligit, intellexisse videri poterit.

§. III.

Exempla.

Quasi Tutela.

Sed hæc obiter. Exempla rem ipsam clariorem reddent, quæ multa in jure nostro occurrunt, ea vero omnia hoc loco recensere vix operæ pretium erit, quum ex paucioribus exemplis de asserti veritate sufficienter constare possit. Tutelam Parentum in liberos

beros suos emancipatos J.Cri appellant tutelam *quasi legitimam*. Silebant enim de hac tutela leges: Interim rationi nihil erat convenientius, quam parenti committere tutelam filii si vel maxime emancipati: Ast leges non vocaverant parentes ad tutelam. Adeundi igitur J.Cri, qui suis ratiociniis ac similitudinibus inopiam legum vel sola particula *Quasi* reparare poterant. Quid itaque succurrit? Ex sententia XII. Tabb. Patroni tutores erant. Parens autem filii manumissi *Quasi* patronus erat. *l. 1. ff. si quis a parent. man. l. 3. §. ult. ff. de legit. tut.* Nihil jam deerat, quam ut hæc parentum tutela *quasi legitima* diceretur, vel uti loquitur ULPIANUS *l. 3. §. 6. de legit. tut.* Pater vicem legitimi tutoris sustineret. Quæ subtilitates post *Nov. 118.* sunt superflua.

§. IV.

In rem actio proprie ei competebat, qui aut jure ^{*Quid dicatur Quasi*} gentium aut jure civili dominium acquisiverat ^{*tur Quasi*} *l. 23. ff. de Dominium:* *rei vindicat.* Hæc adquisitio probanda *l. 20. pr. ff. de acquir. de Actione* *rer. dom.* alias rei vindicationi non datur locus. ^{*Publiciana.*} Sed hæc probatio difficillima erat. Interim durum erat, eo casu deficere actionem, si quis dominium suum docere non posset *§. 4. Inst. de action.* nam si rei possessionem amisisset, nullam in rem actionem habebat ad eam persequendam. Æquitas certè suadebat, ut is cui res titulo habili acquisita, in illius possessione defenderetur. Supplevit hunc defectum Prætor novam domini speciem iterum ope particulae *quasi* excogitando: Possessori enim præscripserat formulam, ut diceret, se *quasi* usucepisse, quod non usuceperit. Inde Doctores dominium illud **QUASI DOMINIUM** vel fictum **Dominium** appellare

*De Quasi
Traditione.*

appellare consueverunt, sed uti nobis viderur non ad modum congruè, cum illud dominium plerumque sit verum, ad minimum ex circumstantiis præsumatur, & melius præsumtum sit dicendum. Domini acquirendi modus est TRADITIO, per quam res a dante, in accipientem transfertur. Hæc translatio ex principiis juris romani fieri tantum potest in rebus corporalibus, quæ & tradi & exhiberi possunt *l. 8. ff. de peculio l. 3. §. 1. ff. de acquir. rer. dom. rerum incorporalium nulla credebatur esse traditio l. 43. §. 1. ff. de acq. rerum dom.* Interim cum jura, servitutes & similia in alium transferri possint, & res incorporales inhæreant ac versentur circa res corporales *§. 2. Inst. de rebus corp. & incorp. SENECA lit. 6. de benef. cap. 5* non absolum erat in translatione jurium quoque intervenire posse traditionem. Nam in rebus corporalibus etiam non propriè dominium sed res traditur, & ipsa traditio, quæ per exhibitionem, vel per signa, vel per demonstrationem fiebat pro actuali & corporali traditione non agnosci poterat: ne tamen principia semel adoptata turbarentur rerum incorporalium traditio appellata fuit *quasi traditio.*

§. V.

*De Quasi
Possessione.*

POSSESSIO ex conceptu juris civilis romani ad solas res corporales pertinebat *l. 2. ff. de acquir. vel amitt. possess.* Rationem PAULUS *ad lib. 54. ad Edictum: Possessio, inquit appellata est (ut Labeo ait) à pedibus, quasi positio: quia naturaliter tenetur ab eo, qui ei insistit, quam Græci κατοχὴν dicunt.* Hinc res corporales non possideri dicebantur *l. 4. §. 27. ff. de Usurp. & Usucap.* sed cum res incorporales, jura, servitutes nobis eadem ratione, quæ res corporales asserere, eorumque habendorum affectum

tum externis quoque signis prodere queamus, extendendus quoque erat possessionis conceptus ad res incorporales, quæ extensio iterum facillime fieri poterat per particulam *quasi*. Inde enata est QUASI POSSESSIO, quam non ineleganter definit THEOPHILUS *pr. Instit. de interdictis ἀσωματῶν πραγμάτων χρῆσις*, eaque tantum esse rerum incorporalium perhibetur *l. 10. ff. si servitus vindicet*. Et interdicta his casibus competentia in *l. 20. ff. de servitut.* veluti possessoria appellantur. Ceterum nulla sufficiens subest ratio, cur possessio illa non pro vera possessione haberi debeat, imo in Jure nostro loca occurrunt, quibus jura simpliciter sine ulla vocabuli *quasi* adjectione possideri dicuntur *l. 9. ff. de heredit. petit. l. 4. ff. uti possid.* USUCAPIO in rebus corporalibus ex sententia Juris romani tantum obtinebat, *l. 43. §. 1. ff. de acquir. rer. dom.* Usucapere enim idem erat ac per usum & possessionem acquirere *l. 22. §. 2. ff. ex quib. caus. maj.* Possessionem autem in servitutibus & aliis rebus incorporalibus non agnoscebant Jura romana. *l. 32. f. ff. de servit. urb. præd.* Sed cum modo ostensum fuerit possessionis conceptum quoque cadere in servitutes & res incorporales, eam vero possessionem, ne quid antiquæ Jurisprudentiæ principiis detraheretur, appellatam fuisse *quasi* possessionem, usucapio, quæ deum usu invehebatur servitutum & rerum incorporalium, QUASI USUCAPIO à Doctoribus quoque dicta fuit. Interim diu inhæserat antiquis principiis jurisprudentia romana, nullam incorporalium rerum usucapionem admittens, lata in eum finem LEGE SCRIBONIA *l. 4. §. ult. ff. de Usurp. & Usuc.* Qui rigor juris primo Prætoris autoritate mitigatus *l. 10. ff. si serv. vind.* postea per

De Quasi-
Usucapione.

C

Justi-

Justinianum, l. ult. C. de long. temp. præscript. sublatus fuit.

§. VI.

De Quasi
Usufructu.

USUSFRUCTUS in veteri jurisprudentia definiebatur tantum in rebus consistere, quæ usu non pereunt. Erat enim *jus rebus alienis utendi fruendi salva rerum substantia* l. 1. ff. de Usufr. Eadem principia adhuc obtinuerunt CICERONIS temporibus, qui in *Topicis* ad TREBATIUM JETUM loquitur: *non debet ea mulier, cui vir bonorum suorum usumfructum legavit cellis vinariis & oleariis plenis relictis putare, id ad se pertinere, usus enim non abusus legatus est.* ALCIAT. Parerg. lib. 7. c. 2. Altius rem repetiit JUSTINIANUS §. 2. Instit. de usufructu. l. 2. ff. de usufr. earum rerum & docuit res fungibiles naturali ratione usumfructum non recipere. Hoc non obstante frequentissime res legabantur, quæ usu consumerentur, quo commotus fuit Senatus, ut, legato constitui posse omnium rerum, quæ essent in patrimonio usumfructum, concluderit. Viguisse hoc SCtum jam TIBERII temporibus post GALVANUM tr. de Usufr. cap. 3. p. 17. ostendit GER. NOODT de Usufr. lib. 1. cap. 10. Minime vero naturali repugnabat rationi, usumfructum quoque in rebus fungibilibus permittere. Nam si vel maxime hoc casu dominium transfret in usufructuarium, necessitas tantundem restituendi usufructus qualitatem integram conservabat. Proinde vix opus fuisset illum rerum fungibilium usumfructum appellare QUASI USUMFRUCTUM, quam appellationem nequidem ex SCro descendere suspicatur GALVANUS l. cit. p. 17. potius JCTos ejus autores fuisse credit. Merentur verba ut hic legantur: *Successerunt, inquit, Jurisconsulti, qui sicuti de custodiendis antiqua*
juris-

jurisprudentia principis erant valde solliciti, ita senatus consultum predictum fuerunt interpretati, ut quam minimum fieri posset à veteri jure dissentiret. Itaque sic illud exposuerunt, ut ab eo pro rerum diversitate duplex ususfructus receptus esse videretur, quorum alterum appellarunt usumfructum (nomine veteri retento) alterum vero QUASI USUMFRUCTUM nominarunt, atq; illum in rebus, quae non consumuntur, istum in iis, quae consumuntur usu, habere locum tradiderunt.

S. VII.

Triplicem OBLIGATIONUM fontem constituit CA- *De funda-*
mentum lib. 2. aureorum. Obligationes, inquit aut ex contractu mento Oblig-
ationum.
ascuntur, aut ex maleficio, aut proprio quodam jure ex variis
causarum figuris l. 1. ff. de Obl. & Action. In primo & secun-
do nulla videtur latere obscuritas. Major difficultas in
eo deprehenditur, quid per proprium jus, quid per
varias causarum figuras intelligere voluerit. Id patet,
eum indicare voluisse, quod praeter contractus & de-
licta tertium adhuc detur obligationum principium,
quod minimè definivit CAJUS in generali designatione
acquiescens. Illud autem ad eos referendos esse actus,
quos QUASI CONTRACTUS & QUASI DELICTA appellamus
manifestum videtur partim, quia JUSTINIANUS §. 2. *Instit.*
de Oblig. dicit obligationes esse aut ex contractu aut
Quasi ex contractu aut ex maleficio, aut Quasi ex ma-
leficio, partim quia ipse CAJUS l. 5. ff. eod. titulo, Quasi
contractum & Quasi maleficium, vero contractui &
vero delicto opposuit. Favet huic interpretationi ma-
xime, quod CAJUS varias rerum figuras dixit, Quasi
contractus autem & quasi maleficium res quodammodo
figuratae sint, quod bene observavit MARCILIUS ad b. l.

Explicatio
l. 1. ff. de
Obl. & Ac-
tion.

nempe propter fictas illas rationes & conditiones, quas interpretes juris his casibus allegare solent. Nam quod per verba *proprio jure* & *ex variis causarum figuris* alii modi constituendæ obligationis innuantur, quam ex *quasi contractu* & *quasi delicto* descendentes, nonnulli Jctorum defendere quidem voluerunt FELTMANN. *de jure in re* cap. 32. §. 2. VINNIUS *ad* §. 2. *Instit. de Obl.* & ipse CUJACIUS *ad d. L. 1.* Sed cum entia præter necessitatem non sint multiplicanda, & illi ipsi casus, qui hic recenseri solent, nempe *ex L. 12. L. 32. ff. de rebus cred. l. 66. de condict. indeb.* ad principia facile reduci possint, quibus *quasi contractus* & *quasi delicta* inniruntur, vix operæ pretium erit novam classem obligationum formare, quod pluribus ostendit B. DN. THOMASIIUS *dissert. Lips. 3. §. 122. p. 215.*

§. VIII.

Fundamentum Quasi Contractu. Igitur jam quærendum erit, cui fundamento inquantur QUASI CONTRACTUS & QUASI DELICTA. De illis primo videbimus. Ad contractum requiritur consensus verus, quod etiam naturalis ratio docet. Verus consensus est vel *expressus* vel *tacitus*. Nulla inter illos essentialis est differentia. Quoties enim mihi certissime de alterius mente & consensu ex facto ejus constat, i. e. si facta ejus directo tendunt ad eum finem, qui certam conventionem respicit: Toties eum revera consentire persuasus sum. Exempla præbet *L. 4. §. 1. de pactis L. 6. §. 2. L. 18. ff. de mandato L. 13. §. ult. locat. L. 2. §. 1. de pactis conf.* B. DN. THOMASIIUS *cit. §. 129.* His casibus ex vero contractu obligationem & actionem dari nemo forte dubitavit. Interim non desunt exempla, quod obligari quis possit, qui neque *expresse* neque *tacite* consentit, nec consentire

De Consensu tacito.

De Obligatione non consentientis.

sentire voluit aut potuit e. g. *invitus l. 2. ff. de cond. in-
deb. pupillus, furiosus §. 1. Instit. de obl. qua quasi ex con-
tr.* Unde autem hæc obligatio oritur. Præsto sunt Jcti
Romani, qui respondent, obligatum quasi contraxisse,
non in veritate, sed *presumptive* aut *fictione juris L. 3. §. 3. Fictus Con-
ff. quib. ex causis in possess. eatur.* Sed quid eo dictum vo-
lunt. Ita supplenda erat doctrina, quod obligatio ex con-
tractibus & delictis nasceretur, consensus ille fictus erat.
Fictus vero idem nobis pene est ac nullus. Alii malunt
appellare præsumtum, quasi nulla differentia inter
fictum & præsumtum consensum esset, quorum *bic*
verisimilitudine aliqua gaudet, alter autem sine omni
veritatis specie concipi potest. Re igitur penitus con-
siderata obligatio, quæ *quasi contractibus* adscribitur,
vel ex *vero consensu* vel ex *æquitate* descendit. Præsum-
tio illa consensus mera fictio & commentum Jurecon-
sultorum Romanorum fuit, quo facile carere possu-
mus. conf. B. DN. TITUS *in jure privato cap. 5 §12.* Æ-
quitas vero communibus juris naturalis principiis inni-
titur, inter quæ primum *Quasi* est, neminem cum al-
terius damno fieri debere locupletiozem. Conferan-
tur, quæ de hac materia egregiè & solide dicta leguntur in
JURE CONTROV. CIVILI *Lib. 2. tit. 14. qu. 2. p. 169.* Ceterum
jam facile percipere possumus, qua ratione ad hoc *qua-
si contractuum* figmentum dilapsi fuerint Icti Romani.
Constat ex Historia juris jam primis romanæ reipubli-
cæ temporibus latas fuisse contractibus leges, quibus
datus erat conventionibus certus ordo certaque forma.
DIONYS. HALIC *Antiq. rom. IV. p. 218.* Validæ hinc illæ tan-
tum obligationes, quæ ad illarum legum normam con-
tractæ erant. Conf. DN. PRÆSIDIS *Hist. jur. vol. 2. p. 49.* Ap-
pella

Fictus Con-
sensus.

Æquitas
principium
obligationis

Historia
Contractu-
um & Quasi
Contractuum

pellabant Romani *secundum civitatis jura contrahere & fir-
dem in negotiorum contractibus sancire*. Pleraque illæ leges
in XII. Tabulas relatæ sunt. V. EXC. DN. HEINECCHII *An-
tiquit. roman. Lib. 3. tit. 14. p. 69.* Quum autem illæ con-
tractuum formæ non omnem complecterentur con-
ventionum ambitum, quædam addiderunt Prætores
unde *obligationes prætorie* natæ sunt. His ultimo loco
accefferunt obligationes non tam ex conventionem,
quam ex generalibus æquitatis principiis deducendæ,
quibus cum certum deesset nomen & principium in
jure civili fundatum, placuit à similitudine contractu-
um & delictorum illa petere. Certè ipse JUSTINIANUS §.
2. *Instit. de obligat. quasi ex contractu*, rationem redditu-
turus, cur tutela rerumque communio ad obligationes
Quasi ex contractu oriundas fuerit relata, non aliam
prodit, quam quia neque ex contractu, neque malefi-
cio descendant, *quasi ex contractu* provenire. Quod pe-
ne idem est ac petere principium.

§. IX.

*Fundamen-
ta specialia
Quasi-Con-
tractuum.
Negotiorum
gestionis.*

Tutela.

*Commu-
nionis.*

Sed paucis dispiciamus, quænam sint vera fun-
damenta negotiorum, quas ex *quasi contractu* oriri di-
xerunt JCTI Romani. NEGOTIORUM GESTOR creditur,
contraxisse cum eo, cujus negotia gessit. Inde funda-
mentum obligationis desumitur, quod tamen rectius
quærendum esset in *facto* gestoris, & collata in Domi-
num *utilitate*. Idem dici poterit de obligatione in AD-
MINISTRATIONE TUTELÆ, ad quam demonstrandam
non opus erat fictione consensus, sufficientibus modo
allatis principiis ad evincendam obligationem, acce-
dente adhuc lege publica, quæ Tutoris munera defi-
niebat. In HEREDITATIS & RERUM COMMUNIONE vix
operæ

operæ pretium erat obligationem quasi ex contractu derivare L. 31. § seq. ff. pro socio L. 46. ff. de Obligat. Nam ipsa communionis natura actionem communi dividendo & familiæ erciscundæ præbet citra fictionem, conventionis cujusdam, cum naturalius nihil sit, quam rem communem dividendam esse pro æquitate juris, quæ in re communi deprehenditur arg. l. 46. ff. de Obl.

§ Act. HEREDITATEM ADIENS eo ipso, quo adit hereditatem agnoscit tacite voluntatem antecessoris, illique se submittit; nihil autem naturali rationi est convenientius, quam ut is, qui vult antecedens velit etiam consequens. conf. DONEL de jure civili lib. XV. cap. 14. Crassissima denique fictio est quæ in SOLUTIONE INDEBITI a JCtis formata fuit, quasi mutuum fuisset contractum §. 6. Instit. de obl. quasi ex contractu. Restitutionem enim indebiti soluti imperat lex naturalis, quæ læsionem alterius prohibet, neminemque alterius damno locupletiolem fieri permittit. Et hæc de speciebus obligationum, quæ ex quasi contractu nasci Jure Romano dicuntur. conf. dicta superiori paragrapho octavo.

Aditionis
Hereditatis.

Solutionis
Indebiti.

§. X.

Ad QUASI DELICTA progredimur, quæ a veris delictis distinguntur. Hæc enim ex dolo, illa ex culpa proficisci perhibentur. v. tot. tit. Instit. de obligat. quæ quasi ex delicto nasci. Hanc distinctionem non juris civilis tantum, verum etiam juris gentium esse censuit B. DN. TITRUS in jure privato L. 1. cap. XIV. §. II. p. 139. Sed si rem accuratius intueamur, non optime procedit illa oppositio, quæ inter verum & quasi delictum fit. Id enim, quod Romani Quasi Delictum appellarunt est species Veri Delicti. Duplici enim ratione delinquimus & dolo & culpa.

De Quasi
Delictis.

An Quasi
Delicta non
sint vera
Delicta?

In

In utroque in officia, quæ incumbunt, impingitur. Hinc actiones illæ, quæ in *Quasi Delictis* observantur, imputari & puniri possunt. Ipsa enim imperitia, in rebus quas nosse debes, & negligentia in negotiis, quæ cum circumspectione tractanda erant, delicti naturam ingreditur, quod imprimis exemplo *quasi delictorum* in Jure Romano adductorum patet. Ita JUSTINIANUS §. 1. *Instit. b. t.* de Judice litem suam faciente sentit, quod utrique *peccasse* aliquid intelligatur. Præsupponunt enim leges crassissimam imperitiam, quando judex in causa non dubia neque oratorum fraudibus vexata, male pronuntiat. Hanc judicis imperitiam non dubitat dolo accensere GAIL. *Lib. 1. Obser. 153. n. 3.* Habitatores coenaculorum sive domini sive inquilini ob *dejecta* vel *effusa* a quocunque tenebantur. Rationem reddidit L. 1. *in princ. §. 4. ff. de his qui dejec. vel effud.* quia negligentibus homines in suis ædibus habitare permiserant. Accedebant frequentia Prætorum edicta contra has periculosissimas dejectiones, quas non ineleganter descripsit JUVEN. *Satyra 3.*

*Respice nunc alia, ac diversa pericula noctis;
Quod spatium tectis sublimibus, unde cerebrum
Testa ferit, quoties rimosa & curata fenestris
Vasa cadunt, quanta percussum pondere signent
Et ledant silicem. Possis ignavus haberi
Et subiti casus improvidus, ad cœnam se
Intestatus eat: adeo tot facta, quot ista
Nocte patent vigiles te praterunte fenestra.*

Manifestior delicti qualitas est in SUSPENSO VEL POSITO, de quo jam variis modis Romæ cautum erat, ne prætereuntibus noceri possit l. 5. §. 5. ff. de Obligat. L. 5. §. 4. de his

de his qui effud. aut dejec. Hoc enim casu, antequam
 damnum datum erat, actio popularis ad poenam
 decem aureorum dabatur: Unde patet, jam eum de-
 liquisse, qui aliquid supra eum locum, quo vulgò iter
 fit suspensum vel positum haberet, cujus casu alicui no-
 ceri posset. Ultimo actio poenalis adversus nautas,
 caupones, stabularios concedebatur, si damnum aut
 furtum maleficio eorum, quorum opera navem aut
 stabulum exercent, datum fuisset. Non enim solum
 hoc hominum genus male solebat apud Romanos au-
 dire, teste HORATIO *Satyra 5. Lib. 1.*

- - - - - *Inde forum Appi,*

Differtum nautis cauponibus atque malignis.

verum etiam pro delicto illis imputabatur, quod op-
 era malorum hominum uterentur. *L. 5. §. ult. ff. de Obl.*
et Act. §. ult. Instit. de obligation. quæ quasi ex delicto nasc.
 Quæ certè ex utilitate publica ita fuerunt constituta.

§. XI.

Restat, ut quoque videamus, an particulæ hu-
 jus fuerit etiam usus circa ACTIONES, qui sanè non diu
 quærendus, sed æque in proclivi est. Ex jure pig-
 noris datur ACTIO SERVIANA, quæ primum à Præto-
 re, non vero à SERVÓ Sulpitio cujus prætura non ur-
 bana sed de peculatu fuit, CICERO *pro Muræna c. 20.* in-
 troducitur, & locatori prædii rustici adversus colonum
 & quemcunque possessorem rerum pro mercede pig-
 nori obligatarum ad res illas persequendas, data fuit,
 deficiente jure civili, quod in casu pignoris nuda con-
 ventione constituti, nullam actionem prodiderat.
 Jus illud jam antiquis moribus Romæ obtinuerat.

*Usus parti-
 cula Quasi
 in Actioni-
 bus.*

*De Actione
 Quasi Ser-
 viana.*

D

Moris

Moris enim erat non solvente inquilino pensionem, aperiri ædes & describi à publicis officiis res omnes & mancipia, quæ in eas intulisset l. 56. ff. locati con- ducti, ac deinde ab eisdem officiis obsignari, ac præcludi ostium ædium claustro adhibito vel confecto. CUIAC. *Observ. Lib. XVII. cap. 30.* NOODT. *Lib. II. Obs. c. 8.* Sed cum hæc non sine insigni molestia fierent, concessa fuit a Prætorè hæc actio l. 17. §. 2. ff. de Pactis l. 23. C. de pignor. Ea successu temporis ad omnem casum pignoris & hypothecæ interpretatione extensa. §. 7. *Instit. de actiom.* cum appellatio deficeret QUASI SERVIANA dicta fuit, pariratione, qua in jure INTERDICTUM QUASI SALVIANUM nominatur, quod omni creditori hypothecario adversus debitorem ad possessionem pignoris adipiscendam, conceditur, cum SALVIANUM INTERDICTUM primo constitutum fuerit, ut locator prædii rustici persequeretur possessionem rerum coloni, quas is pro mercedibus fundi pignori futuras pepigisset §. 3. *Instit. de interd.* cujus interdicti num Autor fuerit SALVUS JULIANUS edicti perpetui compilerator, an alius ex Salvia gente, dubium videtur BYNCKERSHOECK. *Lib. 1. Observ. c. 24. add. Acta Eruditorum Lips. anno 1716. Jun.* Porro frequenter adhuc vocabuli nostri usus deprehenditur in designandis actionibus utilibus, quod jam observatum fuit. BRISS. *de Verbor. Signif. sub voce Quasi.* POMPONIUS in l. 70. ff. de rei vindic. mentionem facit actionis *Quasi Publiciana.* PAULUS in l. 13. ff. si quid in fraudem Patroni, alienationem in fraudem adoptati factam quasi per *Calvisianam* vel *Favianam* actionem revocandam docet. Utilem actionem *Quasi infortoriam* dandam dixit PAPINIANUS l.

De Interdicto Salviano & Quasi Salviano.

Particula Quasi denotat sepius actiones utiles.

10. §. 5. ff. *mandati l. 13. §. 25. ff. de action. empti. Quasi
damni injuria actio* pro utili Aquiliæ actione dicitur,
in l. 27. ff. *de procurator.* Utilis actio damni injuria quasi
ex *Lege Aquilia l. 51. ff. de furt.* Sic & utilem actionem
Quasi tutela l. 52. §. 1. ff. de peculio. v. BRISSON. l. cit.
Ratio autem hujus appellationis non altius erit re-
petenda: Nam cum multæ actiones non ex ipsis
legum verbis producerentur, illæ quæ ob paritatem
rationis vel aliam similitudinem dicerentur, utilium
actionum appellatione veniebant, accommodarique,
potius quam dari dicebantur l. 1 C. *de inoffic. donat. l.*
24. ff. de pignor. act. ad quod exprimendum, non inep-
te vocabulum *Quasi* adhibebatur. Denique singula-
ris est hujus particulæ adjectio facta accusationi CRI-
MINIS SUSPECTI, quam ULPIANUS l. 1. §. 6. ff. *de susp. tu-*
tor. & JUSTINIANUS §. 3. *Inst. eod. tit.* QUASI PUBLICAM
appellarunt, quia omnibus patet. Alioquin ex Juris
Romani principiis vix dici poterat *publica.* Nam ne-
que ex judiciorum publicorum legibus descendebat,
l. 1 ff. *de publ. jud.* neque semper legitimum desidera-
bat accusatorem l. 3. §. 4. ff. *de susp. tutor.* neque accusa-
tor, qui ab illa accusatione desisteret, pœna Sena-
tus Cti Turpilliani tenebatur l. 1. §. 11. *ad Senatusc. Turpill.*
Malè igitur & sine fundamento SAM. PETITUS *Comment.*
in leges atticas p. 494 suspicatur transpositis vocibus
rescribendum esse: *Et sciendum est, si qua publicam esse*
banc actionem, existimans hanc actionem revera fuis-
se publicam, Ita quoque vix excusandus est THEO-
PHILUS, qui in paraphrasi quoque particulam *Quasi*
omisit. Alia autem prorsus est quæstio, annon hæc
D 2 accusa-

accusatio, si a fori Romani forma abstrahamus publica potuerit appellari? Quod, si publicæ rei utilitatem cogitemus, quæ officia tutorum curatorumve, introduxit, afferendum omnino erit. Sed ea huc non pertinent.

CAPUT IV.

De

USU PARTICULÆ QUASI IN FICTIO-
NIBUS JURIS.

§. I.

*In Jure Ro-
mano dan-
tur Fictio-
nes.*

Neminem qui vel leviter Jurisprudentiam Romanam inspexit, latere potest, in ea multas propo-
ni fictiones, in quibus eruendis non pauci re-
centiorum Jctorum multum operæ impenderunt.
Inter illos plures eo sunt progressi, ut pene omnia
Juris Romani principia ad fictiones reducere ama-
verint, subodorati statim fictionem, si modo aliqua
particula vel verbum similitudinem inferens, *veluti, ac-
si, videtur, intelligitur &c.* adjectum legatur. In quo
figmenti detegendi studio sibi nimium tribuisse,
nobis videntur, quod, ni fallimur, in antecendentibus
capitibus sufficienter a nobis declaratum esse persuasi-
sumus. Qui enim quamcunque similitudinem aut
comparationem occasione occurrentis rationis deciden-
di institutam pro fictione habuerit, facile earum nu-
merum augere, imo infinitum reddere poterit, in
quo certe peccavit Jctus alias non vulgaris doctri-
næ DADINUS ALTESERRA *tractatibus septem de fictionibus*

Juris

Juris, publicatis *Parisius* 1659. qui penè vix legem in-
spexisse videtur, in qua ipsi non occurreret *Juris*
fictio. Quem excessum uti non laudare, ita vix ar-
gurias illorum capere possumus, qui *Juris* romani
principia ad omnem fictionum expertem simplicita-
tem revocare tentant, & ab affectato hoc fingendi
studio *Legislatores Romanos* pronunciant *liberos*.

§. II.

FICTIONEM JURIS optime definivit. B. TITUS in *Definitio*
Jure privato Lib. 1. cap. 9. quod sit assumptio falsi pro vero *Fictionum*
sciencer & aperte facta, mediante qua, ulro aliqua legis *Juris.*
dispositio proponitur. Idem in dissertatione, quam de
fictionum romanorum natura & inconcinnitate Lipsia 1694.
conscripsit, solide in harum fictionum fundamenta
inquisivit, oppugnatus posthac à nonnullis, qui for-
te, si status contraversiæ ad mentem *JCTi Lipsiensis*
ritè formetur, exiguum ni plane nullum dissensum
deprehendere possent. Existere tales fictiones ne-
mo facile negabit, quamvis non omnes huc referri
debeant, quas fictionum amatores recensere solent. *An hæ Fi-*
ctiones a
Prætoribus
an à JCTis
derivandæ?
Debentur illæ partim juri honorario, partim inter-
pretationi *JCTorum*. Multa enim ab utrisque *Juris-*
prudentia romana accepit. *Jus Prætorium* descripsit
PAPINIANUS Lib. 2. Definit. quod Prætores introduce-
runt, adjuvandi, vel supplendi vel corrigendi Juris
civilis gratia propter utilitatem publicam. l. 7. ff. de
Juslitia & Jure, illudque MARCIANUS Lib. 1. Institut.
vivam vocem *Juris civilis* appellavit. Proprie tamen
leges haut ferebant *Prætores*, neque *Jus* constitue-
bant,

bant, sed partim edicendo, partim jurisdictionem exercendo multa principia in Jus Romanum invehant, quæ Jus Civile & corrigebant & supplebant. Magna quoque Jctorum in Republica autoritas, quorum opiniones, sententiæ, disputationes per omnem civitatem late dispergebantur, qui quoque non sine superstitione, multis excogitatis subtilitatibus antiquarum legum sensum conservare studuerunt, auctores inde juris consuetudinarii, quod in foro primum obtinebat locum & in ipsa Prætorum edicta sensim recipiebatur, teste CICERONE *de invent. Consuetudinis jus esse putatur, id quod voluntate omnium sine lege vetustas comprobavit. In ea autem jura sunt quedam ipsa jam certa propter vetustatem, quo in genere & alia sunt multa, & eorum maxima pars, quæ Prætores edicere consueverunt.* Neque id mirum. Nam & ipsi Prætores plerumque erant Jcti sententiis scholarum earumq; disputationibus imbuti; aut ad minimum à concilio & suffragiis Jctorum dependebant. Proinde non longius quærendæ rationes erunt, cur Jctorum doctrinæ cum jure Prætorio conspirare potuerint. Ceterum & illi multum falli nobis videntur, qui jus honorarium in meris edictis Prætorum & Magistratum quærere volunt, cum & sensim & indeprehenso modo opiniones Prætorum & Magistratum per usum & observantiam in jure dicendo declarata, singularia juris principia introducere potuerint. Quare vix operæ pretium erit, præsentî quæstioni diutius inhærere.

§. III.

Termini
Dissertati-

Neque nostrum jam institutum fert ea, quæ de illarum

Illarum fictionum natura ac conditione dici possent, ^{onis indi-}
 in medium proferre, imprimis cum & jam ab aliis ^{cantur.}
 nobis hic sit otium factum. Nam quantum ad præ-
 sens institutum facit, ultra usum particulæ *Quasi*
 non libet ascendere, quam ad dirigendas illas fictio-
 nes frequenter adhibitam, ut apprime rei conveni-
 ens vocabulum observamus. Nota est FICTIO LE-
 GIS CORNELIÆ, quam exprimit ULPIANUS l. 18. ff. de ca-
 ptivis & postlim. qui reversus non est ab hostibus *QUASI* ^{Fictio Legis}
 tum decessisse videtur, cum captus est. Consentit JUSTI-
 NIANUS §. 2. Inst. quibus modis jus patr. pot. sol. Si ^{Corneliæ.}
 vero ibi decesserit, exinde ex quo captus est pater,
 filius sui juris fuisse VIDETUR. Clarissime illi textus
 de fictione loquuntur. Et quamvis ea juri prætorio
 non sit adscribenda: parum certe interest. Nam
 & illi, qui legum erant autores, his fictionibus uti
 potuerunt, ut faciliorem legis sanctionem redderent.
 Opponebatur hæc fictio fictioni, qui enim captivi
 in servitutem redigebantur, omnia jura amittebant,
 ac veluti mortui intelligebantur l. 12. §. 1. seqq. ff. de
 captiv. & postlim. l. 209. ff. de reg. juris. Ex eodem
 principio illa profluxit conclusio, quod liberi a pa-
 rentibus captivis procreati, *Quasi sine patre nati spurii*
dicerentur, si patre mortuo cum matre sola rever-
 terentur l. 26. ff. h. t. proinde etiam ab hereditate,
 paterna excluderentur l. 1. C. de postliminio reversis &
redemptis. Unde forte mirari possemus in ipsis Im-
 peratorum rescriptis tantum fictionum studium ob-
 servari: Sed quem latet, pleraque scripta a JCis ve-
 terem Jurisprudentiam affectantibus fuisse concepta l. 4. ^{Cur fictio-}
C. de contrab. & committ. stip. v. DN. PRÆS. Histor. juris ^{nes in Im-}
 rom. ^{peratorum}

rescriptis *rom. p. 1. lib. 1. Sect. 3. §. 6. lit. e.* Par ratio in FICTIONE
occurrunt. POSTLIMINII, quæ captum ad pristinos limites reuersum
 in omnia jura restituebat, AC SI captus non esset ab
 hostibus *l. 5. ff. de captis ALTESERRA trat. 5. cap. 1.* Porro
 palpabilis admodum fictio fuit furoris in testamento
Fictio Post- inofficioso, quem legimus *in l. 36. ff. de legat. 3. : quia*
liminii. crederetur QUASI furiosus testamentum facere non potuisse.
 Hæc excogitata fuisse à JCtis, ut lex XII. Tabb. ceu
 fundamentum rei publicæ inconcussum maneret in suo
Fictio fu- vigore, sed eleganti artificio mitigaretur docuit CL.
roris in Te- VANDE WATER *Obser. jur. roman. lib. 1. cap. XI. p. 59.*
stamento Liberrima enim Lege XII. Tabul. testandi facultas Pa-
inofficioso. tribusfamilas fuit concessa, sic ut liberos præterire, ex-
 exhæredare aliosque extraneos instituere impune li-
 ceret, quod quidem in dubium vocare volui GALVA-
 NUS *de usufr. cap. 8. n. 13.* sed sufficientibus destitutus ra-
 tionibus. Tam infinitæ exhæredandi libidini obviam-
 ire tentaverunt primo JCI fingendo commune ali-
 quod liberorum cum parentibus dominium. Sed cum
 hæc fictio ad reprimendum profusam testandi liberta-
 tem, neq; centumvralis iudicii auctoritas, cui heredi-
 taria controversiæ quandoque submittebantur, suffice-
 rent, inventus fuit ille color, ac si sanam mentem non
 habuisset testator in liberos iniquus HUBER *Ennom. Rom.*
ad l. 2. ff. de inoff. test. pag. 242. In his exemplis hoc loco
 acquiescimus. Plura adduci possent de fictione in adoptio-
 ne emancipatione, legitimatione, retrotractionibus, ac-
 ceptilatione, actione rescissoria, hereditatibus. agna-
 tione & similibus, sed cum hæc ab aliis jam ad nauseam
 usque proposita & excussa sint, ab illorum recensione
 merito abstinemus.

§. IV.

Varia autem hæc fictiones Juris romani experta sunt judicia. Nimis quidem severi iudices illi nobis videntur, qui indistinctè omnes illas fictiones, vel otiosorum Legislatorum deliria, vel infidiosas in plebem machinationes esse tradunt. Inter illas fuerunt certe, quas suadere necessitas & utilitas publica poterat. Huc referimus SERVITUTEM POENÆ, quo commento LEGI VALERIE & PORCIE, ne ulli Magistratus vel Judices in caput civis Romani injussu populi animadvertere possent, obviam procedebatur. Pari ratione aqua & igni interdicens, improbi Cives in exilium abire cogebantur. Fictio DOMINII LITIS Procuratores in forum admittebat, quos hæctenus Juris Civilis subtilitas & actionum formulæ multorum cum injuria à foro repulerant. Quæ quidem omnia, si in se & generaliter consideres, supervacanea & inepta videri poterant, si vero cum statu reipublicæ romanæ conferas, benigniorem Te fortè inveni-ent judicem.

§. V.

Neque tamen inficiamur, aliquando illiberale prorsus hoc fingendi studium apud veteres JCtos & Magistratus fuisse, adeo ut Jurisprudencia illorum ferè COMMENTITIA appellari potuerit, verbis, quæ apud JUL. PAULUM l. 20. ff. de panis legimus, forte alio in sensu adhibitis, prout egregiè docuit literatissimus JCtus WÆCHTLER. in Actis. Erudit. mense Dec. 1714. p. 555. Vituperanda omninò hæc fingendi libido, quæ adhuc sub Imperatoribus, JCtorum ingenia abripuit. Hi enim fictiones simplicissimis rerum

E

ne-

negotiis intulerunt, frequenter particula QUASI abutentes. Inde innumeræ subtilitates enatæ, quæ gravissimis difficultatibus Jurisprudentiam implicaverunt. Succurrit jam *L. 11. §. 14. ff. de leg. 3.* ubi casus ab ULPIANO proponitur. Erat alicui fideicommissum relictum, si morte patris sui juris fuerit effectus. Ita duæ videbantur adjectæ conditiones, altera ut filius sui juris efficiatur; altera ut pater moriatur. Utrique conditioni parendum erat *L. 5. ff. de condit. instit.* Sed pater filium emancipaverat, isque sui juris fiebat. Quærebatur igitur, an filius, qui emancipatus, ejus vero pater non mortuus erat, fideicommissum capere possit? Respondet JCtus, non videri defecisse conditionem; hinc accedente patris morte, ad fideicommissum admittendum esse QUASI extante conditione. Sed quid opus erat hoc loco fingere extitisse conditionem, quum hæc verba citra fictionem benigniorem recipiant interpretationem: ad mentem Testatoris respiciendum erat, cui per filii emancipationem satisfactum omnino erat: nam quod de morte patris verba adjecerit, factum fortè cum communiter emancipationis jura per patris mortem acquirantur. In vulgari sermone autem id, quod plerumque fieri solet, attendimus. Hinc non miramur, quod simpliciore decidendi rationem amplexus fuerit ULP. in *l. 15. ff. quando dies leg. ced. §. l. 22. in princ. ff. ad S. C. Trebell.* Conferatur AVERRANIUS in *Interpret. Juris Lib. 11. cap. 21. p. 570.* quo loco multa de usu particulæ Quasi doctissimus JCtus Pisanus differt.

§. VI.

Sed ad finem dissertationis nostræ properandum *Finis dis-*
 est, neque enim omnia loca Juris nostri recitare *sertationi*
 vacat, in quibus vocabulum *Quasi* occurrit, neque *imponitur.*
 in fictionum Juris romani amplissimum campum
 nos ulterius immittere placet. Nobis enim suffi-
 ciat de particulæ *Quasi* usu & significatione aliquan-
 to distinctius differuisse. Exempla quoque ex reli- *Quaedam*
 quis juris privati æque ac publici disciplinis adduci *ex hodie-*
 possent, si id institutum pateretur. Unum addi- *na Juris-*
 mus etiam recentiores JCTos usum particulæ nostræ *prudencia*
 sibi ita familiarem reddidisse, ut quandoque in ab- *adduntur.*
 usum degeneret. Ita e. g. separationem à paterna
 œconomia nonnulli ad imitationem romanæ Juris-
 prudentiæ appellarunt *QUASI EMANCIPATIONEM*,
 cum rectius pro emancipationis specie non haben-
 da sit *v. B. Dn. THOMASII in notis ad Instit. h. t.* Ne-
 que desunt in jure hodierno moribusque nostris
 fictiones, quæ ipsas leges non raro circumveniunt.
 Non male huc forsân refertur *Venditio Geradæ*, quæ
 in Saxonia à muliere viro solet fieri, quæ plerum-
 que in fictitium contractum abit, reclamantibus
 quidem legibus *v. SCHILTER Exercit. 36. §. 102.*

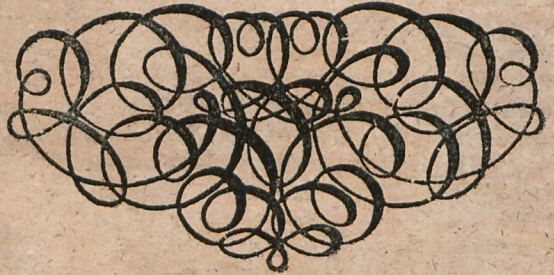
p. 363. Ita semper eadem agitur
 fabula.

Tantum.

COROL-

COROLLARIA.

1. *Jus Naturæ non amat fictiones: quamvis Doctores juris naturalis multa fingere soleant.*
2. *Vix datur jus aliquod particulare, in quo principia omnia bene cohæreant: & qui illorum harmoniam operose demonstrare volunt, ad operosas plerumque dilabuntur fictiones.*
3. *Consensus præsumtus improprie dicitur consensus.*
4. *Consensus fictus & præsumtus differunt.*
5. *Vulgaris doctrina de corpore delicti in jurisprudentia criminali multis subtilibus oneratur figmentis.*
6. *In crimine sodomie probatio immissionis seminis non absolute necessaria.*
7. *Actiones juris romani contra judicem litem suam facientem parum accommodatæ sunt moribus hodiernis.*

Frankfurt a.O., Diss., 1728-29

sb.

51
52 mm 4 2 47

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE
SIGNIFICATIONE
ET USU PARTICULÆ
QVASI IN JURE
ROMANO, 1728, 4

PRÆSIDE
CHRISTIANO GODOFREDO
HOFFMANNO,
POTENTISS. BORUSS. REGIS CONSIL. INTIMO,
ET FACULTATIS JURIDICÆ ORDINARIO
h. t. DECANO,
IN AUDITORIO FCTORUM
d. XI. Dec. MDCC XXVIII.

PRO
LICENTIA SUMMOS IN UTROq; JURE HONORES
ADIPISCENDI
Publico Eruditorum Examine
H. L. Q. C.
exponit
AUTOR

JOHANNES HÜBNERUS,
Merseburgensis.

Francofurti ad Viadrum, Literis TOBLÆ Schwarz.

